

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de Vaste Commissie
Voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

DATUM

26 juni 2018

KENMERK

B20180626WV

BETREFT

Notaoverleg Passend
Onderwijs 2/7/2018

BIJLAGEN

--

CONTACT

Willemijn Verhave

TELEFOON

06-42588519

E-MAIL

wverhave@vgn.nl

Geachte leden van de Vaste Commissie OCW,

In het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties staat dat alle kinderen recht hebben op onderwijs, ongeacht hun woonplaats, afkomst, geslacht, huidskleur of (eventuele) beperking. In Nederland lijkt dit recht goed beschermd. Toch krijgen niet alle kinderen dezelfde kansen om te leren en zich te ontwikkelen. Wie een beperking heeft, is niet altijd verzekerd van een passend aanbod van onderwijs, zorg en jeugdhulp. Of er een passend aanbod is, is afhankelijk van de beschikbare voorzieningen in een regio. Een andere belangrijke voorwaarde is de bereidheid van het brede zorg- en onderwijsnetwerk om gezamenlijk tot een passend aanbod te komen. Te vaak hangt een passende onderwijsplek nog af van het lef en de bereidheid van individuen, goed functionerende samenwerkingsverbanden en gemeenten die zich hier hard voor maken. Dat maakt dat op dit moment in Nederland niet alle kinderen dezelfde kansen krijgen op leren en ontwikkelen.

Kinderen met een verstandelijke beperking of meervoudige beperking hebben zowel zorg als onderwijs nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) streeft met haar leden, zorgaanbieders in de gehandicaptenzorg, naar betere mogelijkheden voor de combinatie van onderwijs, zorg en jeugdhulp voor deze kinderen. Wij pleiten daarom voor de volgende punten:

- 1. Kies voor leerrechten in plaats van leerplichten**
- 2. Zet de kinderen centraal in het vinden van oplossingsrichtingen**
- 3. Zorg voor een passend aanbod van onderwijs, zorg en jeugdhulp**
- 4. Zoek mogelijkheden in de flexibilisering van locatie en intensiteit van onderwijs**

In deze brief licht ik de bovenstaande punten graag toe. Ook doe ik suggesties voor vragen die u de minister in het debat mee kunt geven. We delen eveneens graag de mooie voorbeelden: waar lukt het lokaal en regionaal wel om 'zorg in onderwijs' en 'onderwijs in zorg' te realiseren?

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

T 030 273 93 00

E info@vgn.nl

vgn.nl

1. Kies voor leerrechten in plaats van leerplichten

De VGN pleit ervoor meer te denken vanuit de leerrechten van kinderen (wat kan wel) en minder vanuit leerplichten en vrijstellingen (wat kan niet). Omdat het onderwijs gebonden is aan strakke richtlijnen is het ook wettelijk gezien lastig daar van af te wijken. Wij zien, als er in een regio een gezamenlijke visie is, dat het wel mogelijk is om hierin zowel inhoudelijk als financieel oplossingen te vinden. Samenwerkingsverbanden, scholen, zorgverzekeraars en zorgorganisaties hebben budgetten om de extra zorg en ondersteuning voor kinderen die het nodig hebben, te realiseren. Vanuit een gemeenschappelijke visie lukt het om over de financiële schotten tussen zorg en onderwijs heen te stappen. Te vaak hangt een passende onderwijsplek nog af van het lef en de bereidheid van individuen of van goed functionerende samenwerkingsverbanden.

Voorbeeld

De gemeente Apeldoorn kiest er voor om, samen met de partners in de regio, in principe geen leerplichtonthefingen meer te verlenen. Ook niet voor kinderen met ernstige meervoudige beperkingen. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat er op die manier voor bijna alle kinderen een passende plek binnen onderwijs gerealiseerd wordt, met de ondersteuning vanuit zorg die daarvoor nodig is.

Vraag: Wilt u de minister vragen de insteek van leerrecht te kiezen in plaats van leerplicht?

2. Zet de kinderen centraal in het vinden van een oplossingsrichting

In Nederland bekrachtigt de Wet passend onderwijs de leerrechten van leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. Kinderen moeten, liefst dicht bij huis, een zo passend mogelijke plek in het onderwijs krijgen. Om dit te realiseren moeten alle betrokkenen samen met ouders kijken naar wat er nodig is voor het kind en vervolgens hoe dat kan worden bekostigd. Daarbij mag de zorg thuis niet in de knel komen.

De VGN pleit ervoor om in de samenwerking niet het aanbod van zorg en onderwijs leidend te laten zijn, maar de ondersteuningsbehoefte van het kind en de wensen van de ouders. In zijn brief over Passend Onderwijs refereert Minister Slob er ook aan dat het kind voorop moet staan, en niet het systeem. De kansen van een kind mogen niet afhankelijk zijn van de beschikbare voorzieningen in een regio. In Nederland zijn de beschikbare onderwijsvoorzieningen voor speciaal onderwijs namelijk niet gelijkmatig verdeeld. Niet alle kinderen zijn in staat om (lange) afstanden af te leggen om elke dag naar een locatie voor speciaal onderwijs te gaan. Het vraagt van alle partijen de creativiteit om, zo dicht mogelijk bij huis, een passende oplossing voor het kind te organiseren.

Voorbeeld

In de buurt van Aalten woont een handjevol kinderen die door hun lichamelijke kwetsbaarheid niet met een busje naar school kunnen. Zij kunnen hierdoor alleen nog een beroep doen op dagbesteding, maar niet meer op onderwijs. Estinea heeft dit besproken met het regionale samenwerkingsverband. Inmiddels is afgesproken dat leerkrachten vanuit één van de scholen uit het samenwerkingsverband naar de kinderen toe komen om op de dagbestedingslocatie aan hun onderwijsdoelen te werken. Doelen zoals het leren omgaan met een oogbesturingscomputer die leert om een eigen keuze aan te geven. Of te leren omgaan met een iPad.

Vraag: Wilt u de minister vragen in de oplossingsrichtingen de behoeften van kinderen en hun ouders centraal te zetten, in plaats van de beschikbare (onderwijs)voorzieningen?

3. Zorg voor passend aanbod van onderwijs, zorg en jeugdhulp

Kinderen met een ernstige verstandelijke of meervoudige beperking krijgen zorg en behandeling vanuit de Wet langdurige zorg of de Jeugdwet. Een multidisciplinair team zet hierbij in op leren en ontwikkelen. Leren en ontwikkelen is daarmee niet uitsluitend het domein van onderwijs. Zowel zorg als onderwijs zijn nodig om de ontwikkelingskansen van kinderen met een ernstige meervoudige beperking optimaal te benutten.

Voorbeeld

Cordaan maakt in de regio Amsterdam samen met de (speciaal) onderwijsscholen van Orion en Kolom onderwijs-zorgarrangementen. Met deze arrangementen kunnen kinderen en jeugdigen met een verstandelijke beperking en gedragsproblematiek deelnemen aan onderwijs en/of op school blijven. Omdat de jeugdhulpprofessional van Cordaan op school aanwezig is, kan snel hulp worden ingezet en wordt ernstiger problematiek voorkomen (preventie). Ook de verbinding met thuis en ouders is onderdeel van het arrangement. Wanneer het gezin ondersteuning nodig heeft, wordt het ook geholpen.

Vraag: Wilt u de minister vragen om ook voor kinderen met een ernstige meervoudige beperkingen zorg en onderwijs onlosmakelijk aan elkaar te verbinden?

4. Zoek mogelijkheden in de flexibilisering van locatie en intensiteit van onderwijs

Bij het realiseren van lokale passende oplossingen voor kinderen helpt het als het onderwijs flexibeler kan worden aangeboden. We denken hierbij aan alternatieve leslocaties of aan een gedeeltelijke ontheffing van de leerplicht. Nu bestaan deze mogelijkheden wettelijk niet. De regels voor het onderwijs zijn strikt: er zijn bijvoorbeeld normen voor de schoollokalen waarin onderwijs wordt gegeven of voor het aantal uren dat kinderen lessen moeten volgen. Het is nu heel moeilijk om hiervan voor kinderen

met een beperking af te wijken. De VGN pleit voor kleine veranderingen die de onderwijskwaliteit niet schaden. Zo kan onderwijs worden gegeven op alternatieve locaties als kinderdienstcentra als kinderen te ver moeten reizen naar school. Ook kan deeltijdonderwijs een oplossing zijn voor kinderen voor wie voltijdonderwijs te zwaar is. De VGN denkt verder aan de inzet van nieuwe technologie om het onderwijs aan deze groep leerlingen te flexibiliseren.

Voorbeeld

Cosis heeft samen met de Makayschool in Meppel (speciaal onderwijs) in de school een combigroep ingericht. In deze groep van maximaal 10 kinderen worden de kwaliteiten vanuit het onderwijs (gericht op didactische/leer ontwikkeling) én de kwaliteiten vanuit de begeleiding (gericht op sociaal emotionele ontwikkeling, zelfredzaamheid, eigen regie) samengebracht, waardoor alle kinderen profiteren. De ondersteuning van kinderen wordt gefinancierd vanuit onderwijs, Jeugdwet of Wlz. Hiermee blijft voor kinderen de optie open om naar alle vormen van onderwijs uit te stromen. De mogelijkheden van het kind zijn hier het uitgangspunt.

Vraag: Wilt u de minister vragen de mogelijkheden van flexibilisering in onderwijs (in locatie en intensiteit) nader te onderzoeken?

Ik hoop dat ik u hiermee laat zien dat passend onderwijs voor de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland ook ècht passend onderwijs moet zijn. Kinderen met een verstandelijke beperking of een meervoudige beperking passen niet zomaar in onderwijs. De gezamenlijke partijen moeten voor elk kind op zoek gaan naar de meest passende combinatie van zorg en onderwijs. Alleen dan doen we recht aan het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Met minder nemen we in Nederland toch geen genoegen?

Vanzelfsprekend ben ik graag bereid deze brief toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Frank Bluminck', is written over a printed name and title. The signature is stylized and cursive.

Frank Bluminck
directeur VGN